

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) ECONOMICS
EXAMINATION: JUNE -2022
THIRD SEMESTER
Subject: Demography - I (ECBCS-17-314)

Date: 14/06/2022

Total marks: 60

Time: 10.00 am to 12.30 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions 2) Figures to the right indicate full marks
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer the multiple Choice questions. (05)

1. The study of demography examines the
 - a) size of population
 - b) structure of population
 - c) migration of population
 - d) all of the above
2. The theory of population was propounded by
 - a) Thomas Malthus
 - b) Thomas Marshall
 - c) Jacob Malthus
 - d) none of the above
3. The optimum theory of population relates with the
 - a) available resources
 - b) available means of production
 - c) both (a) and (b)
 - d) none of the above
4. The rise in population is a result of
 - a) reduction in the mortality rate
 - b) increase in better medical facilities
 - c) both (a) and (b)
 - d) none of the above
5. The rate of fertility in India is different in different
 - a) religion
 - b) caste
 - c) area
 - d) all of the above

Q. 2) Answer any three of the following questions in 100 words. (15)

1. Significance of Demography studies
2. Sources of population of data
3. Trends in age at marriage
4. Concept of stable population
5. Problems of an aging population in India

Q. 3) Answer any one of the following question in 250 words. (10)

1. Describe the components of population growth.
2. Describe the determinants of Sex structure.

Q. 4) Answer any two of the following question in 500 words. (30)

1. Describe the socio-economic factors responsible for fertility in India.
2. Describe the socio-economic effects of population growth in India.
3. What is infant mortality rate? Describe critically the factors responsible for declining mortality.

मराठी रूपांतर
लोकसंख्याशास्त्र भाग - १ (ECBCS-17-314)

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.

- प्र. १) खालील प्रश्नांचे योग्य पर्याय द्या. (०५)**
१. लोकसंख्याशास्त्राचा अभ्यास याचे परीक्षण करते.
अ) लोकसंख्येचा आकार
ब) लोकसंख्येची रचना
क) लोकसंख्येचे स्थलांतर
ड) वरीलपैकी सर्व
 २. लोकसंख्येचा सिद्धांत यांनी मांडला.
अ) थॉमस माल्थस
ब) थॉमस मार्शल
क) जेकब माल्थस
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
 ३. लोकसंख्येचा इष्टतम सिद्धांत याच्याशी संबंधीत आहे.
अ) उपलब्ध संसाधने
ब) उपलब्ध संसाधनांची साधने
क) दोन्ही (अ) आणि (ब)
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
 ४. लोकसंख्येत वाढ ही याचा परिणाम आहे.
अ) मृत्यू दरातील घट
ब) उत्तम वैद्यकीय सुविधेतील वाढ
क) दोन्ही (अ) आणि (ब)
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
 ५. भारतामध्ये जन्मदर वेगवेगळ्या मध्ये वेगवेगळा असतो.
अ) धर्म
ब) जात
क) प्रदेश
ड) वरीलपैकी
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दांत लिहा. (१५)**
१. लोकसंख्याशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व
 २. लोकसंख्या तथ्यांचे स्रोत
 ३. विवाहाच्या वयाचा कल
 ४. स्थिर लोकसंख्येची संकल्पना
 ५. भारतामधील वृद्ध लोकसंख्येच्या समस्या.
- प्र. ३) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दांत लिहा. (१०)**
१. लोकसंख्या वाढीच्या घटकांची चर्चा करा.
 २. लिंग रचना निश्चित करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- प्र. ४) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दांत लिहा. (३०)**
१. भारतामधील जन्मदर निश्चित करणाऱ्या सामाजिक व आर्थिक घटकांची चर्चा करा.
 २. भारतामधील लोकसंख्या वाढीचे सामाजिक व आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा.
 ३. बालमृत्यूदर म्हणजे काय? मृत्यूदरात घट होण्यास जबाबदार असणाऱ्या घटकांची टीकात्मक चर्चा करा.
